

Σάκης Σερέφας

Η Νίνου ήταν μαχητής, μια αμαζόνα

Συνέντευξη στον **Τάσο Ρέτζιο**

Εντάξει, κανείς δεν θα περίμενε πιάνοντας στα χέρια του ένα καινούργιο βιβλίο του Σάκη Σερέφας να διαβάσει κάτι συμβατικό ή στεγνό. Ωστόσο, με τον «**Άνθρωπο Μαρίκα**» (εκδόσεις «**Μεταίχμιο**») ο Θεσσαλονικιός συγγραφέας πάει ένα βήμα παραπέρα και συνθέτει από σχεδόν αόρατες ψηφίδες τη σύντομη, περίλαμπρη, αλλά και βασανισμένη ζωή της **Μαρίκας Νίνου**.

Και το κάνει όλο αυτό με μια βαθιά ενδοσκόπηση τόσο στον χαρακτήρα της όσο –και κυρίως, θα λέγαμε– σε μια ολόκληρη εποχή, τα απόνερα της οποίας φτάνουν μέχρι σήμερα. Και βέβαια με το γνωστό γλυκόπικρο χιούμορ, με γραφή φρέσκια, ενίοτε ιμπρεσιονιστική και με μια... ανακαινισμένη αποτύπωση γνωστών και άγνωστων πρωταγωνιστών.

«Ακόμα κι αν ήθελα να γράψω τη βιογραφία της δεν θα μπορούσα να το κάνω, για τον απλούστατο λόγο ότι δεν υπάρχουν καθόλου στοιχεία», λέει για τον τρόπο γραφής και τη δομή του βιβλίου του Σάκη Σερέφας. «Είναι εντυπωσιακό, στα όρια του απίστευτου, το πόσο ελάχιστα στοιχεία σώζονται για τη ζωή αυτής της γυναίκας. Κι αν σκεφτούμε πόσο κοντά μας σε εποχή πέθανε, το γεγονός ότι δεν έχει εντοπιστεί σε κάποιο περιοδικό, σε κάποια εφημερίδα μια συνέντευξη της είναι αδιανόητο! Επίσης, ελάχιστες φωτογραφίες της υπάρχουν. Είχα, λοιπόν, πολύ λίγα στοιχεία, αλλά όσα ακριβώς μου χρειαζόταν για να στήσω όχι μόνο την ιστορία της Μαρίκας Νίνου, αλλά και τα γεγονότα που συνδέονται με την ιστορία της ζωής της. Την κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα στην Ελλάδα (και όχι μόνο) στα χρόνια εκείνα. Αυτό το ταξίδι είναι κάτι που μας το προσφέρει η ζωή της Μαρίκας Νίνου. Η ζωή της έρχεται και κουμπώνει με πολύ σημαντικά γεγονότα της ελληνικής ζωής: το πώς γεννιέται στο καράβι ερχόμενη η μάνα της ως πρόσφυγας από τη Μ. Ασία –είναι αρμενικής καταγωγής η Νίνου–, το τι ιδιαίτερα προβλήματα, επιπλέον των μικρασιατών προσφύγων, είχαν οι Αρ-

μένιοι στον Πειραιά που εγκαταστάθηκαν, η μεταξική δικτατορία, ο πόλεμος, ο εμφύλιος, ο πόλεμος στην Κορέα, τα Σεπτεμβριανά στην Πόλη... Όλα αυτά ήρθαν με ένα μαγικό τρόπο και κούμπωσαν με τη ζωή της».

Αρα έβγαλες την προσωπικότητα της και μέσα από τα γεγονότα;

Ναι, όπως και μέσα από τις επιστολές της και κάποια ελάχιστα στοιχεία. Αν ήταν περισσότερα μπορεί να λειτουργούσαν σαν βαρίδια και να με υποχρέωναν να τα ακολουθήσω, ενώ τώρα είχα μεγάλη ελευθερία.

Διαβάζοντας το βιβλίο έχει κανείς την αίσθηση ότι η Νίνου είναι η αφορμή για να μιλήσεις για καταστάσεις και γεγονότα μιας άλλης εποχής...

Φωτίστηκαν μ' έναν άλλο τρόπο, θα έλεγα. Όταν, για παράδειγμα, ξέρουμε ότι τραγουδάει μαζί με τον Τσιτσάνη και πάει ο Τσιτσάνης στα νοσοκομεία και τραγουδάει τον «Τραυματία» και γίνεται

χαμός, αυτό τοποθετεί τη Μαρίκα Νίνου σε ένα άλλο πλαίσιο και όχι μόνο στην ταβέρνα του Τζίμη του χοντρού.

Ο αναγνώστης ταξιδεύει τελείως σε αυτήν την εποχή. Και μάλιστα περνάει αρκετές σελίδες στην αρχή μέχρι να μπει στον πλανήτη Νίνου...

Είναι ο τρόπος μου να βλέπω τις ζωές των ανθρώπων – και τη δική μου ζωή βέβαια. Σαν να βρίσκομαι μέσα σε μια σκηνή θεάτρου όπου γύρω συμβαίνουν και πάρα πολλά άλλα πράγματα που είναι το φόντο της ζωής μας και μας επηρεάζουν. Δεν είναι οι ζωές αυτόνομα φαινόμενα. Επηρεαζόμαστε, διαμορφωνόμαστε... Ένα σκηνικό είναι...

Μοιάζουν με οδηγίες χρήσης τα βιβλία σου, για το πώς να βιώνεις τη ζωή. Σου αρέσει αυτή η εποχή που έζησε η Νίνου;

Μου αρέσει πολύ η εποχή του πρώτου παγκόσμιου, τουμεσοπόλεμου και η μπελ επόχ, όπως επίσης και η εποχή της Μαρίκας Νίνου. Έχω γεννηθεί το 1960 κι έχω προλάβει την αύρα της εποχής αυτής, έχω προλάβει εξοκικά κέντρα με τιμμεντένια πίστα, τραγουδιστές με λαϊκά. Τα 70s στις ταβέρνες με παρέες, πάντα ακούγαμε Νίνου, Τσιτσάνη, Βαμβακάρη. Με έναν περίεργο τρόπο μου είναι οικείες οι δεκαετίες 50 και 60 κι έτσι λειτουργήσε και η Μαρίκα Νίνου μέσα μου, δεν μου ήταν μια ξένη.

Επίσης μοιάζει με τα βιβλία σου σαν να θέλεις να υπερασπιστείς την αληθινή έννοια του λαϊκού πολιτισμού...

Είναι σαν το παραμύθι των παιδικών και εφηβικών μου χρόνων. Ενώ δεν μεγάλωσα σε μια λαϊκή γειτονιά, στο κέντρο μεγάλωσα, αλλά έχω εικόνες της γειτονιάς, πάρα πολλά πράγματα που είχαν το στοιχείο της λαϊκότητας. Λειτουργήσε πολύ ευεργετικά και αντίρροπα σε σχέ-

ση με το κέντρο που μεγάλωσα. Οπότε πατάω με τα δύο πόδια και στα δυο στοιχεία. Θυμάμαι με πολύ τρυφερό τρόπο το πώς λειτουργούσαν σε μια πολύ μικρή κλίμακα των ανθρώπων ακόμα και τα αρνητικά, τα κουτσομπολιά κλπ.

Ασχολείσαι με ανθρώπους άλυτα εινίγματα, γιατί έτσι κωράνε όλες οι απαντήσεις;

Χωράνε και οι απαντήσεις, αλλά και το βλέμμα το δικό μου. Ενώ αν είναι κάποιο θέμα ή κάποιο πρόσωπο φημισμένο από παντού, νιώθω εγκλωβισμένος να πρέπει να υπηρετήσω μια συγκεκριμένη ιστορία. Αν είχα για τη Μαρίκα Νίνου τα στοιχεία που έχουμε π.χ. για τον Τσιτσάνη δεν θα μπορούσα να λειτουργήσω συγγραφικά, θα ένιωθα εγκλωβισμένος. Ενώ εδώ ένιωθα ότι αναπνέω καθαρό αέρα!

Γιατί ονομάζεις τον Χιώτη ως Γιώτη και τον Τσιτσάνη ως Τίτσι;

Γιατί από τη στιγμή που η παρουσία τους είναι ενταγμένη σε ένα μυθιστορηματικό πλαίσιο και όχι σ' ένα πλαίσιο αληθινών, ρεαλιστικών γεγονότων, δεν θα ήταν σωστό να αναφέρω τα πραγματικά τους ονόματα για μια μυθοπλασία που εγώ έχω φτιάξει.

Πάντως η εικόνα του Τσιτσάνη δεν είναι πολύ κολακευτική γι αυτόν...

Τίποτα περισσότερο απ' ότι παραδίδεται από στοιχεία και μαρτυρίες. Είχα σχέση με τη Νίνου (εξωσυζυγική ο Τσιτσάνης), αλλά ήταν απών από τις μεγάλες δοκιμασίες της ζωής της και ιδιαίτερα όταν πάλευε για τη ζωή της.

Και γιατί επέλεξε τον τίτλο Άνθρωπος Μαρίκα;

Γιατί μ' ενδιέφερε πολύ κι αυτή η πλευρά της, ο αγώνας που έδωσε. Ήταν μια γυναίκα μόνη, ξεκίνησε από το μηδέν, έγινε αυτό το μετέωρο που εκτινάχτηκε στα μουσικά ουράνια, έφτασε σε πολύ μεγάλη δόξα και μόλις 35 ετών αυτό το αστέρι πέφτει απότομα και πεθαίνει. Βέβαια σε καλλιτεχνικό επίπεδο δεν πρόκειται ποτέ να πεθάνει, αλλά είναι κρίμα που μια τέτοια γυναίκα δεν έζησε την οικογένεια που ήθελε. Έζησε πολύ μόνη, με την ουσιαστική έννοια του όρου, πάλεψε μόνη της, πήγε στην Αμερική για τις χημειοθεραπείες μόνη της και γυρνώντας εδώ, επειδή είχε γραμμάτια για ένα πολύ ταπεινό σπιτάκι που έφτιαξε αναγκαστικά και έπαιρνε το λεωφορείο για να μην ξοδεύει για ταξί (ποιος; Η Νίνου!) να πάει να τραγουδήσει μέχρι τα τελευταία της – πληρωνόταν με το κομμάτι παρακαλώ, δηλαδή όσα τραγούδια κατάφερνε να πει για τόσα πληρωνόταν! Και την τελευταία βραδιά την πήραν τα αίματα από τον καρκίνο της μήτρας, κατέρρευσε και μετά από λίγο καιρό πέθανε. Ε, αυτός ο άνθρωπος είναι ένας μαχητής, μια αμαζόνα, πώς να μην εστιάζεις στο ανθρώπινο στοιχείο; Οπότε λειτουργήσε και σαν σύμβολο μέσα μου, του ανθρώπου που αγωνίζεται για αυτό και άνθρωπος, αυτό υπερέχει, όχι το καλλιτεχνικό κομμάτι. ■

Ο Σάκης Σερέφας είναι ποιητής, πεζογράφος, θεατρικός συγγραφέας και μελετητής της τοπικής ιστορίας της Θεσσαλονίκης.

